

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

การเงินเปรียบเสมือนกระแสโลหิตที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงธุรกิจและโครงการต่างๆ ให้สามารถดำเนินไปได้ การจัดสร้างที่อยู่อาศัยอันจัดอยู่ในกลุ่มของการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เป็นงานที่ต้องอาศัยกระแสหมุนเวียนของเงินเป็นอย่างมาก จึงจะสามารถผลักดันโครงการให้สามารถดำเนินไปได้จนสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางธุรกิจการจัดสร้างที่อยู่อาศัย ต้องบริหารงานด้านต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน อันประกอบไปด้วยงานหลักๆ 3 ด้านคือ

- 1 ด้านการตลาด
- 2 ด้านเทคโนโลยีและการผลิต
- 3 ด้านการเงิน

งานหลักๆ 3 ด้านที่ต้องบริหารให้สัมพันธ์กันนี้ จะถูกระทบโดยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และกระทบเป็นลูกโซ่ไปถึงภาวะการเงินของโครงการ แต่ปัจจัยต่างๆจะส่งผลไม่เท่ากัน จึงควร ศึกษาถึงความสำคัญและน้ำหนักของแต่ละปัจจัย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินโครงการและการดูแลเป็นพิเศษในบางปัจจัยที่สำคัญ รวมถึงการเตรียมแผนการรองรับเมื่อมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น

การบริหารที่ขาดกรอบและมุมมองที่ชัดเจนทำให้เกิดความไม่สำเร็จหรือต้นทุนที่สูงขึ้นโดยไม่จำเป็น การขาดข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความแปรปรวนทางการเงินของโครงการให้ต้องมีการบวกเผื่อเหลือ - เผื่อขาด (Contingency) ในจำนวนที่สูง ต้นทุนและราคาขายจึงสูงตามไปด้วย เป็นการเพิ่มภาระและการลดโอกาสในการมีบ้านของประชาชนลง การบริหารที่มีกรอบและมุมมองที่ชัดเจน มีข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความแปรปรวนทางการเงินของโครงการ ทำให้สามารถวางแผนงานและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นในการสำรองเงินเผื่อเหลือ-เผื่อขาด (Contingency) ในจำนวนที่น้อยลง ต้นทุนในการดำเนินการก็อาจลดลงและอาจทำให้ราคาขายลดลงตามไปด้วย

2.1 เครื่องมือทางการเงินที่ใช้ในการประเมินและตัดสินใจลงทุนในโครงการต่าง ๆ

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความแปรปรวนทางการเงินของโครงการจัดเป็นสิ่งที่จะต้องอย่างยิ่งในการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ ก่อนการตัดสินใจในการลงทุนในแต่ละโครงการนั้นจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนของเงิน (Cost of Fund) 4 ประการคือ ¹

¹ Eugene F. Brigham & Louis C. Gapenski, Financial Management : Theory and Practice , 6th Edition (Orlando : Dryden , 1991) , p 73

1. โอกาสในการลงทุนในแต่ละผลิตภัณฑ์ (Production Opportunity)
2. การลดค่าตามกาลเวลาของเงิน (Time Preference for Consumption)
3. ความเสี่ยง (Risk)
4. อัตราเงินเฟ้อ (Inflation)

นอกจากต้นทุนของเงิน(Cost of Fund) แล้วสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือเรื่องของ อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง (Return & Risk) ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ วิธีที่นิยมใช้ในการพิจารณาโครงการต่างๆ ที่จะลงทุนว่า เหมาะสมหรือไม่ ควรเลือกโครงการใด จะใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้คือ

การพิจารณาความเสี่ยง

1. ระยะเวลาคืนทุน หรือ จุดคุ้มทุน (Payback Period หรือ Breakeven Point)
2. อัตราส่วนเงินกู้ต่อเงินลงทุน (Debt / Equity Ratio หรือ D/E Ratio)

การพิจารณาผลตอบแทนจากการลงทุน

3. มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value หรือ NPV.)
4. อัตราผลตอบแทนลดค่า (Internal Rate of Return หรือ IRR.) หรือ MIRR. (Modified Internal Rate of Return)
5. ดัชนีการทำกำไร (Profitability Index หรือ PI.) และหรือ อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน (Return on Investment หรือ ROI.)
6. อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนส่วนของผู้ลงทุน (Return on Equity หรือ ROE.)

วิธีการดังกล่าวข้างต้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ฝ่ายต่างๆมักจะมีมุมมองต่อผลที่ได้คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ต้องการโครงการที่มีผลตอบแทนสูงแต่ความเสี่ยงต่ำ แต่อาจต่างกันในบางกรณี เช่น นักพัฒนาที่ดินอาจต้องการเงินกู้สูงๆโดยลงทุนต่ำหรือ ค่าDebt/Equity Ratio สูงๆ ซึ่งจะให้อัตราผลตอบแทนต่อ เงินลงทุนส่วนของผู้ลงทุนสูงตามไปด้วย แต่สถาบันการเงินอาจไม่เห็นด้วยเนื่องจากทำให้ความเสี่ยงของเงินกู้สูงขึ้นด้วยเช่นกันวิธีการดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้ คือ ²

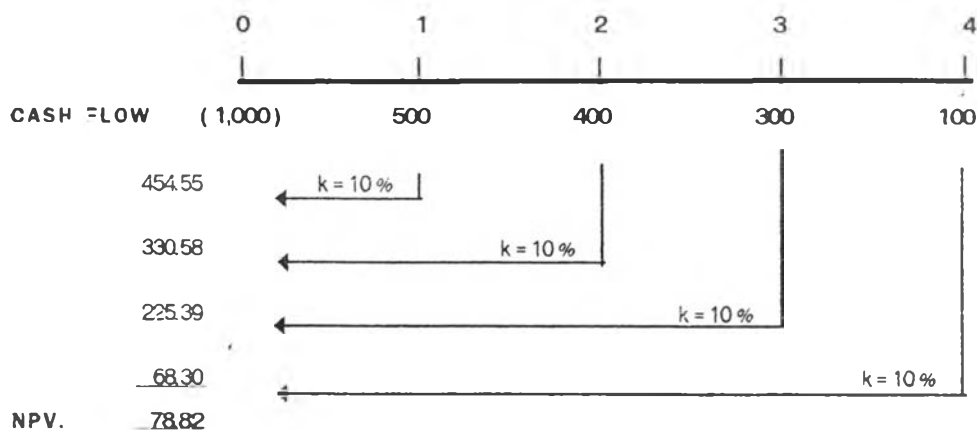
1. ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period หรือ PB.) ใช้หาระยะเวลาที่จะได้รับเงินลงทุนคืนทั้งหมด เป็นวิธีเบื้องต้นในการประเมินโครงการ

กำไรสุทธิหลังหัก ภาษีเงินได้นิติบุคคล (CF_t)

ปีที่ (t)	โครงการ S	โครงการ L
0	(1,000)	(1,000)
1	500	100
2	400	300
3	300	400
4	100	600

² Eugene F. Brigham & Louis C. Gapenski, Financial Management : Theory and Practice , 6th Edition (Orlando : Dryden , 1991) , p 323 - 337

- 1 กำหนดอัตราส่วนลด หรือ Cost of Capital ในแต่ละปีให้เหมาะสม
- 2 ใช้อัตราส่วนลดที่กำหนด หามูลค่าปัจจุบันของรายรับ - รายจ่าย ในแต่ละปี
- 3 รวมรายรับ - รายจ่ายทุกปี เข้าด้วยกันก็จะได้ ค่า NPV
- 4 ถ้าผลเป็นจำนวนบวก หมายถึงการมีกำไร ถ้าผลเป็นจำนวนลบ หมายถึงขาดทุน

สูตรการหาค่า NPV

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{Cf_t}{(1 + K)^t}$$

จากสูตร ที่อัตราส่วนลด หรือ Cost of Capital เท่ากับ 10 %

NPV ของโครงการ S = 78.82

โครงการ L = 49.18

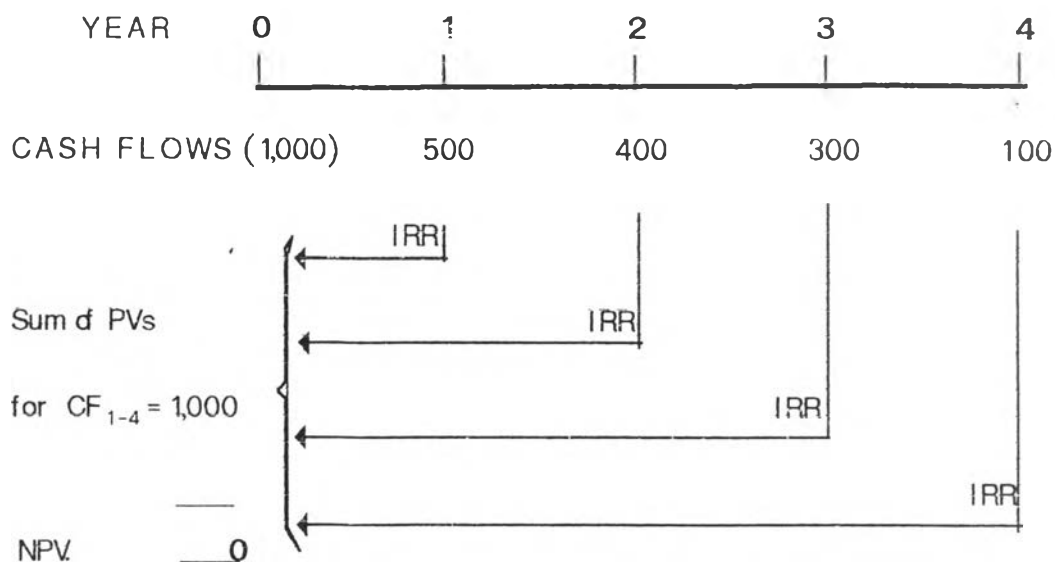
แสดงให้เห็นว่า ทั้งสองโครงการมีกำไร แต่โครงการ S มีกำไรมากกว่าโครงการ L ดังนั้นถ้าจะต้องเลือกเพียงหนึ่งโครงการ ก็ควรจะเลือกโครงการ S ซึ่งให้ผลตอบแทนสูงกว่า

4. อัตราผลตอบแทนลดค่า (Internal Rate of Return หรือ IRR.) เป็นวิธีการที่หาผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปี หรือ ค่าที่ได้จะเป็นค่าที่ทำให้ NPV เท่ากับ 0 เมื่อนำไปใช้แทนค่าเป็นค่า k หรือ Cost of Capital หรือ มูลค่าปัจจุบันของรายรับ = มูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุน ซึ่งสรุปเป็นสูตรการหาค่า IRR. ได้ดังนี้

สูตรการหาค่า IRR.

$$\sum_{t=0}^n \frac{Cf_t}{(1 + IRR)^t} = 0$$

สำหรับโครงการ S จะได้แผนภาพแสดงวิธีการหา IRR ดังนี้

จากสูตร

IRR ของโครงการ S =	14.5 %
โครงการ L =	11.8 %

ถ้า Cost of Capital หรือ ผลตอบแทนขั้นต่ำต่อปีที่ต้องการ เท่ากับ 10 % ทั้งสองโครงการก็ยอมรับได้ แต่โครงการ S ให้ผลตอบแทนมากกว่าโครงการ L ดังนั้นถ้าจะต้องเลือกเพียงหนึ่งโครงการก็ควรเลือกโครงการ S ซึ่งให้ผลตอบแทนสูงกว่า

เปรียบเทียบระหว่าง NPV, PI และ IRR แล้ว NPV เป็นวิธีที่ดีกว่า เนื่องจากสามารถกำหนด Cost of Capital ได้ตามสภาพความเป็นจริง และจะสะท้อนถึงค่า NPV ของโครงการ จากแผนภาพต่อไปนี้ แสดงให้เห็นว่า

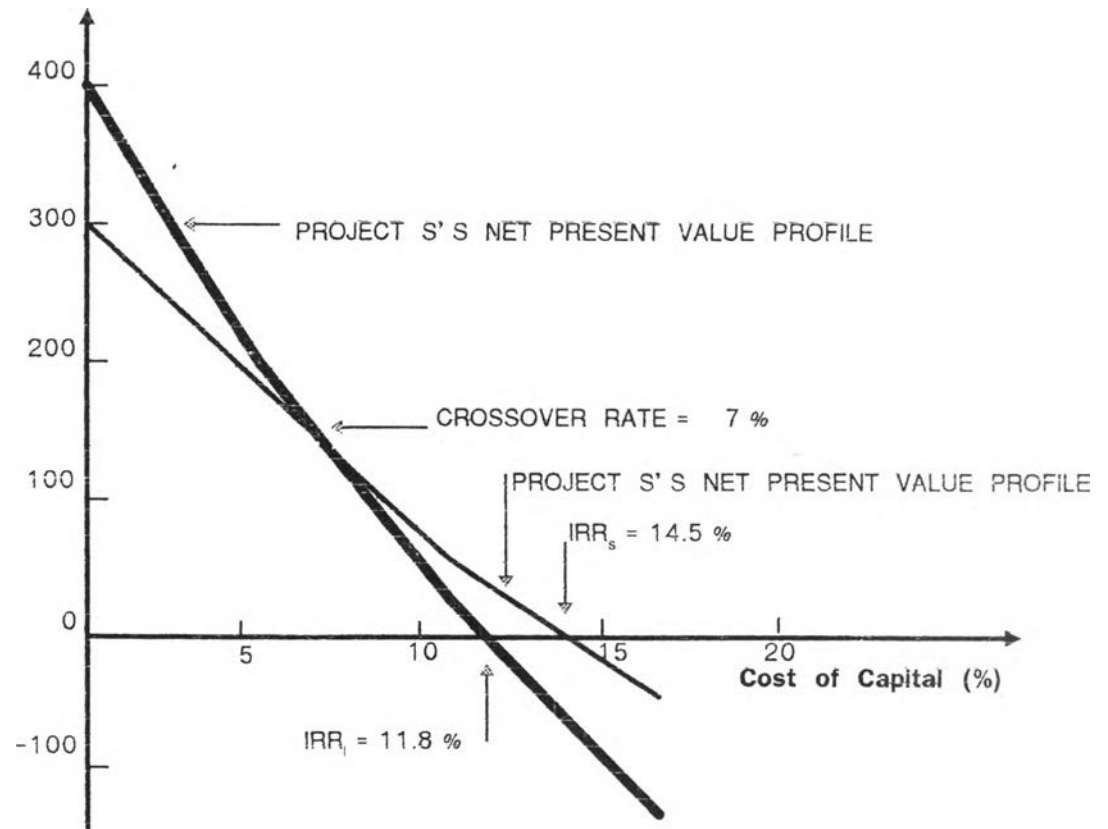
ถ้า Cost of Capital = 7.2 % NPV ของโครงการ S และโครงการ L จะเท่ากัน

ถ้า Cost of Capital > 7.2 % NPV ของโครงการ S จะมากกว่าโครงการ L

ถ้า Cost of Capital < 7.2 % NPV ของโครงการ S จะน้อยกว่าโครงการ L

และนี่เป็นเหตุผลว่า ทำไมโครงการที่มี IRR & PI ต่ำกว่า จึงได้รับเลือกลงทุน

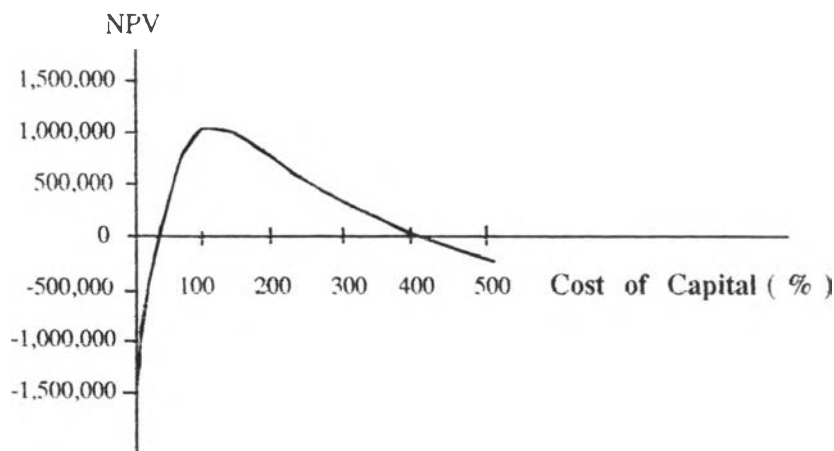
NET PRESENT VALUE

5. MIRR. (Modified Internal Rate of Return) ในบางครั้ง IRR. ไม่อาจหาค่าที่แน่นอนได้ ซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อในโครงการมีกระแสเงินสดออกก่อนใหญ่เป็นพิเศษ ในระหว่างดำเนินการหรือเมื่อสิ้นสุดโครงการ ทำให้เกิดค่า IRR หลายค่า เช่น

กระแสเงินสดสุทธิ		
ปีที่ 0	สิ้นปีที่ 1	สิ้นปีที่ 2
-1,600,000	10,000,000	-10,000,000

$$\begin{aligned}
 NPV &= \frac{-1,600,000}{(1+r)^0} + \frac{10,000,000}{(1+r)^1} + \frac{-10,000,000}{(1+r)^2} \\
 &= -1,600,000 + \frac{10,000,000}{(1+k)} - \frac{10,000,000}{(1+k)}
 \end{aligned}$$

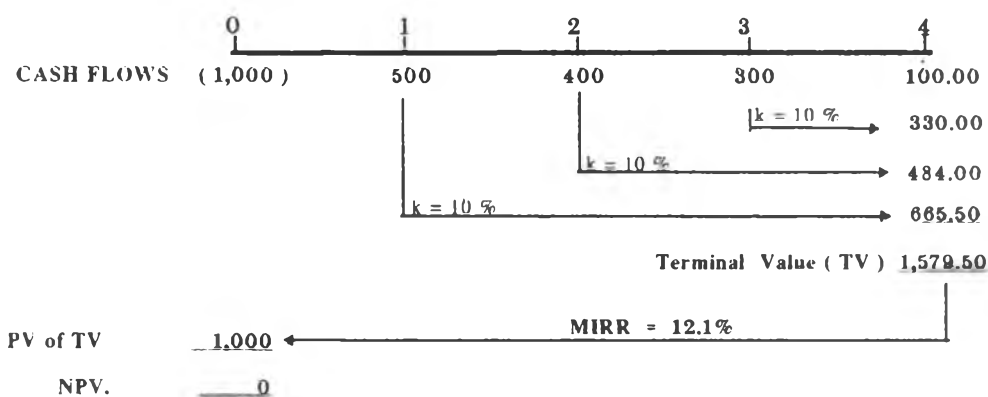

จากกราฟจะเห็นว่า ค่า IRR หรือค่าที่ทำให้ค่า NPV = 0 คือ $r = 25\%$ และ $r = 400\%$ ซึ่งหมายความว่า IRR มี 2 ค่าคือ 25% และ 400% ตามลำดับ ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ทั้ง NPV และ IRR ไม่อาจใช้เป็นเครื่องมือตัดสินใจได้ว่า โครงการนี้ยอมรับได้หรือไม่ จึงต้องมีการพัฒนาวิธีการที่แก้ปัญหาเหล่านี้ได้ นั่นก็คือ MIRR (Modified Internal Rate of Return) โดยมีวิธีการคิดดังนี้

$$PV \text{ cost} = PV \text{ terminal Value}$$

$$\sum_{t=0}^n \frac{Cof_t}{(1+k)^t} = \frac{\sum_{t=0}^n Cif_t (1+k)^{n-t}}{(1+MIRR)^n}$$

$$PV \text{ cost} = \frac{\text{Terminal Value}}{(1+MIRR)^n}$$

- 1 ทำค่าเงินในแต่ละปีให้เป็นค่าเงินในปีที่สิ้นสุดโครงการ (ใช้หลักการเดียวกับการหาค่า NPV)
- 2 รวมยอดเงินในปีที่สิ้นสุดโครงการ เรียกค่านี้ว่า Terminal Value (TV)
- 3 นำ Terminal Value (TV) มาคิดหาค่า MIRR หรืออัตราส่วนลดที่ทำให้ TV เท่ากับ Present Value Costs (มูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุน) ตามสูตรและแผนภาพอธิบายวิธีการคิดข้างต้น

5. ดัชนีการทำกำไร (Profitability Index หรือ PI.) หรือ Benefit cost ratio³ หาได้โดย คำนวณจากสูตร

$$PI = \frac{PV \text{ benefits}}{PV \text{ cost}} = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{Cif_t}{(1+k)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{Cof_t}{(1+k)^t}}$$

PI. = ดัชนีการทำกำไร

Cif_t = กระแสเงินสดเข้า

Cof_t = กระแสเงินสดออก

k = Cost of Capital หรือ Discount rate

ตัวอย่างการคำนวณจากโครงการ S = 1.079   โครงการ L = 1.049

$$PI_S = \frac{1,078.82}{1,000} = 1.079 \quad , \quad PI_L = \frac{1,049}{1,000} = 1.049$$

แสดงให้เห็นว่า

ถ้า PI = 0 โครงการนั้น เท่าทุน หรือ NPV = 0

ถ้า PI > 0 โครงการนั้น มีผลตอบแทนเป็นบวก ถ้าบวกมากพอโครงการนั้นยอมรับได้

ถ้า PI < 0 โครงการนั้น มีผลตอบแทนเป็นลบ โครงการนั้นยอมรับไม่ได้

6. อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน (Return on Investment หรือ ROI.)⁴ เป็น

วิธีการหาผลตอบแทนของโครงการเฉลี่ยต่อปี จะใช้วิธีการตามทฤษฎีของ IRR. โดยใช้ตัวเลขจากรายรับและรายจ่ายในการดำเนินการจริงในการคิด ไม่นำเงินกู้และการคืนเงินกู้เข้ามาคิดคำนวณ ข้อมูลด้านกระแสเงินสดที่นำมาคำนวณหา ROI. คือ ผลรวมของรายรับและรายจ่ายในแต่ละปีเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

ข้อมูลที่นำมาคำนวณ = รายรับจากการขาย - รายจ่ายของโครงการ

³ เพชร ชุมทรัพย์, ศจ., หลักการบริหารการเงิน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2532), หน้า 239

⁴ วิธีนี้ไม่ปรากฏในหนังสือของ Eugene F. Brigham & Louis C. Gapenski, Financial Management : Theory and Practice , 6th Edition (Orlando : Dryden , 1991) แต่ในทางการเงินการคิด ROI. จะใช้วิธีการตามทฤษฎีของ IRR. โดยใช้ตัวเลขจากรายรับและรายจ่ายในการดำเนินการจริงในการคิด ไม่นำเงินกู้และการคืนเงินกู้เข้ามาคิดคำนวณ บางแห่งคิดง่าย ๆ โดยคำนวณจากสูตร

$$ROI = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{เงินลงทุนในโครงการ}} \times 100 = \dots\dots\% \quad \text{สำหรับโครงการระยะสั้น}$$

$$ROI = \frac{\text{มูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิ}}{\text{มูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุนในโครงการ}} \times 100 = \dots\dots\% \quad \text{สำหรับโครงการระยะยาว}$$

ตัวอย่าง ข้อมูลที่นำมาคำนวณหา ROI. คือ ข้อมูลในบรรทัดที่ 4

	ปีที่ 1				ปีที่ 2				ปีที่ 3				รวม
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
1 เงิน..เจ้าของ	-10	-60	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-70
2 รายรับ	20	25	25	35	35	35	40	90	145	140	80	80	750
3 รายจ่าย	-60	-90	-70	-60	-60	-60	-20	-20	-10	-10	-10	-10	480
4 รวม 2 +3	-40	-65	-45	-25	-25	-25	20	70	135	130	70	70	270
5 เงินกู้	30	5	45	25	25	25	0	0	0	0	0	0	
6 คินเงินกู้	0	0	0	0	0	0	-20	-70	-65	0	0	0	
7 ยอดกู้รวม	30	35	80	105	130	155	135	65	0	0	0	0	
8 ROE.	-10	-60	0	0	0	0	0	0	70	130	70	70	270

7. อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนส่วนของผู้ลงทุน (Return on Equity หรือ ROE.)

เป็นวิธีการหาผลตอบแทนของเงินลงทุนส่วนของผู้ลงทุนเฉลี่ยต่อปี จะใช้วิธีการตามทฤษฎีของ IRR. โดยใช้ตัวเลขเฉพาะจาก เงินลงทุนและกำไรจากการลงทุนในปีต่างๆ มาคิด เขียนเป็นสูตรหาตัวเลขที่จะนำไปใช้คิด ROE. ได้ดังนี้

$$\text{ผลรวมของรายรับและรายจ่าย} = \text{รายรับจากการขาย} + \text{เงินกู้} - \text{เงินลงทุนส่วนของผู้ลงทุน} \\ - \text{รายจ่ายของโครงการ} - \text{เงินคินเงินกู้}$$

จากตารางตัวอย่าง ข้อมูลที่นำมาคำนวณหา ROE. คือ ข้อมูลในบรรทัดที่ 8

8. จุดคุ้มทุน (Break even Point หรือ BP.) โดยคำจำกัดความแล้วหมายถึง จุดที่

ปริมาณสินค้าหรือบริการที่ธุรกิจจำหน่ายออกไปแล้วมีผลทำให้รายได้เท่ากับต้นทุนของสินค้าหรือบริการ บวกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่จ่ายออกไปภายในรอบระยะเวลาหนึ่ง⁵ นิยมใช้ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้หายอดขายที่จะได้รับเงินลงทุนคืนทั้งหมด⁶ เป็นวิธีเบื้องต้นในการประเมินโครงการอีกวิธีหนึ่ง หาได้โดยคำนวณจากสูตร⁵

$$Q = \frac{F}{(P - V)} \quad Q = \text{จำนวนที่ขายได้แล้วคุ้มทุน}$$

⁵ เพชร ชุมทรัพย์, ศจ., หลักการบริหารการเงิน , หน้า 68

⁶ สุวัฒน์ พัฒนไพบุลย์ , บริหารโครงการ (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น , 2535).

F = ต้นทุนคงที่ (ไม่ว่าจะขายสินค้าได้หรือไม่ จำนวนเท่าใด เงินส่วนนี้ก็ต้องจ่ายออกไป)

V = ต้นทุนแปรผัน (เงินส่วนนี้ก็ต้องจ่ายออกไปตามจำนวนสินค้าที่ขายได้)

P = ราคาขายเฉลี่ย

Eugene F. Brigham & Louis C. Gapenski กล่าวไว้ในหนังสือ Financial Management : Theory and Practice , 6th Edition (Orlando : Dryden , 1991) หน้า 341 ว่า “ ที่ได้แสดงมาแล้วนั้นเป็นวิธีการที่ทรง ประสิทธิภาพสำหรับประเมินและตัดสินใจในโครงการต่างๆ 5 วิธีการ คือ

1. PB   2.NPV   3.IRR   4.PI   5.MIRR

PB และ Discounted PB จะเป็นเครื่องมือวัดความเสี่ยงและสภาพคล่องของโครงการ ระยะเวลาคืนทุนที่นานหมายถึง การที่เงินจะจมอยู่ในการลงทุนในโครงการนี้นาน และยังระยะเวลายาวนานมากขึ้นเท่าไร ก็เท่ากับเราหวังรายรับในอนาคตมากขึ้นเท่านั้น โอกาสที่จะเกิดความผันผวนหรือความเสี่ยงก็มากขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน

NPV. เป็นวิธีที่สำคัญมาก เพราะทำให้ทราบถึงผลกำไรที่เป็นตัวเลขจำนวนเงินจริง ๆ ดีที่สุดสำหรับการวัดผลตอบแทน

IRR เป็นวิธีที่สำคัญมาก ให้ผลเป็นเปอร์เซ็นต์ ซึ่งบรรดานักลงทุน และบรรดานักบริหารทั้งที่ใช้และไม่ใช่นักการเงินนิยมใช้กัน นอกจากนี้ IRR ยังทำให้ทราบถึง Safety Margin ซึ่งไม่อาจทราบได้จากการหาค่า NPV เช่น

โครงการ 1 ลงทุน 10,000 บาท ในปี 0 ได้รับเงิน 16,500 บาท ในปี 1

โครงการ 2 ลงทุน 100,000 บาท ในปี 0 ได้รับเงิน 115,500 บาท ในปี 1

ที่ Discount Rate = 10% NPV จะเท่ากันคือ 5,000 บาท แต่ IRR จะต่างกันคือ

โครงการ 1 IRR = 65.00%

โครงการ 2 IRR = 15.50%

โครงการ 1 มีอัตรากำไรสูงกว่า ซึ่งหมายถึงการยอมให้มีข้อผิดพลาดได้มากกว่าโดยไม่ขาดทุน หรือมี Safety Margin มากกว่า

2.2 แนวความคิดในการวัดความแปรปรวนทางการเงินของโครงการอสังหาริมทรัพย์

ในยุคโลกาภิวัตน์ เช่นปัจจุบัน เทคโนโลยีที่เจริญรุดหน้าไปอย่างมากมานั้น ทำให้การติดต่อ-เชื่อมโยงกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมมีการเคลื่อนไหวถ่ายเทกันไปอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อกันเป็นอย่างมาก

สำหรับประเทศไทยซึ่งมีนโยบายที่จะเปิดเสรีมากขึ้นก็ย่อมจะได้รับผลกระทบต่อเนื่องจากภาวะการณต่าง ๆ จากประชาคมโลก มากขึ้นไปด้วย ทั้งในด้าน

- ด้านเศรษฐกิจ เช่น การส่งออก ซึ่งอาจจะได้รับการส่งเสริมด้วยสิทธิพิเศษจากประเทศคู่ค้า หรือ ถูกกีดกันตอบโต้ด้วยมาตรการการค้า เช่น มาตรการ 301 ของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น
- ด้านภาวะการเงิน-การธนาคาร เช่น อัตราดอกเบี้ย, สภาพคล่องการเงินในประเทศ ฯลฯ
- ด้านสังคม-วัฒนธรรมและการดำรงชีวิต

ผลกระทบในด้านต่าง ๆ นั้น มีผลต่อระบบเศรษฐกิจของไทย ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การรับเอาวัฒนธรรมการดำรงชีวิตและเทคโนโลยีแบบตะวันตก เข้ามาทำให้เกิดความต้องการใช้จ่ายสูงสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกและค่านิยมใหม่ ๆ ซึ่งอาจเป็นการฟุ่มเฟือยในบางครั้ง แต่ก็ก่อให้เกิดพลวัต (Dynamic) การหมุนเวียนทางเศรษฐกิจทำให้ระบบเศรษฐกิจเติบโตขึ้นหรือผลกระทบต่อระบบการเงินของไทยซึ่งเปิดเสรีทางการเงินมากขึ้น ดังเช่นวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งเกิดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในหลายประเทศ แต่เชื่อมโยงกันจนมีผลต่อทุกประเทศทั่วโลก คือ

- ประเทศเม็กซิโก เศรษฐกิจย่ำแย่ต้องลดค่าเงินเปโซ เกิดความปั่นป่วนทั่วโลกจึงเกิดข่าวลือถึงการลดค่าเงินในประเทศที่กำลังเติบโตสูงและเป็นตลาดเกิดใหม่ (EMERGING MARKET) เช่น ประเทศแถบละตินอเมริกา และประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ ออสเตรเลีย, มาเลเซีย, อินโดนีเซีย, ไทย เป็นต้น ทำให้เกิดกระแสการขายเงินสกุลเหล่านี้และถอนเงินลงทุนในภูมิภาคนี้ออกไป โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งมีข่าวจากฮ่องกงว่าจะต้องลดค่าเงินบาทโดยอ้างอิงถึงการวิเคราะห์จาก "เครดิตส์ยองแนร์" สถาบันการเงินสัญชาติฝรั่งเศส จึงถูกสถาบันการเงินและนักลงทุนข้ามชาติเทขายเงินตราสกุลบาทและเพื่อถือเงินสกุลอื่น เช่น มาร์ค เยน เป็นต้น และการเทขายหลักทรัพย์ ในตลาดหลักทรัพย์อย่างรุนแรงทำให้ขาดสภาพคล่องทางการเงินเกิดภาวะเงินดิ่งตัว อัตราดอกเบี้ยอินเตอร์แบงก์พุ่งขึ้นสูงถึง 50%

- การขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้นของธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกา (FED.Fund Rate)
- การเกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรงที่เมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น
- การอ่อนตัวอย่างรวดเร็วของค่าเงินดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา

เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ จะกระทบต่อระบบการเงิน-การลงทุนและเศรษฐกิจของไทย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อพิจารณาถึงผลที่จะกระทบถึง การลงทุนและผลตอบแทนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แล้วพอจะกล่าวได้ว่ากระทบกับตัวแปรหลัก ๆ ในการดำเนินโครงการดังนี้คือ

1. เงินลงทุนและเงินกู้
2. อัตราดอกเบี้ย
3. ต้นทุนในการดำเนินโครงการ

4. การตั้งราคาขายและการปรับราคาขาย
5. ระยะเวลาการขาย
6. เงื่อนไขการชำระเงิน
  - อัตราดอกเบี้ยและทำสัญญา
  - อัตราดอกเบี้ยผ่อนชำระ จำนวนงวด
7. ระยะเวลาการก่อสร้างและดำเนินการ
8. การโอน ระยะเวลาการโอน

ในการพิจารณาความเสี่ยงและผลตอบแทนของโครงการชุดพักอาศัย เราอาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะเกิดอะไรกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ก็จะส่งผลกระทบต่อมายังปัจจัยทางด้านระยะเวลา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปริมาณเงินเข้า-ออกซึ่งจำแนกออกเป็นตัวแปร 8 ตัวแปรดังกล่าวข้างต้นในธุรกิจอาคารชุดพักอาศัยเท่านั้น ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจนี้ ให้สามารถอยู่รอดได้หรือไม่ อัตราผลตอบแทนในการดำเนินโครงการจะถูกกระทบจาก ปัจจัยดังกล่าวข้างต้น และปัจจัยต่าง ๆ นี้ จะถูกกำหนดโดยสอดคล้องกับ สภาวะทางเศรษฐกิจ และภาวะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในแต่ละช่วงเวลา ที่โครงการจะดำเนินไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้⁷

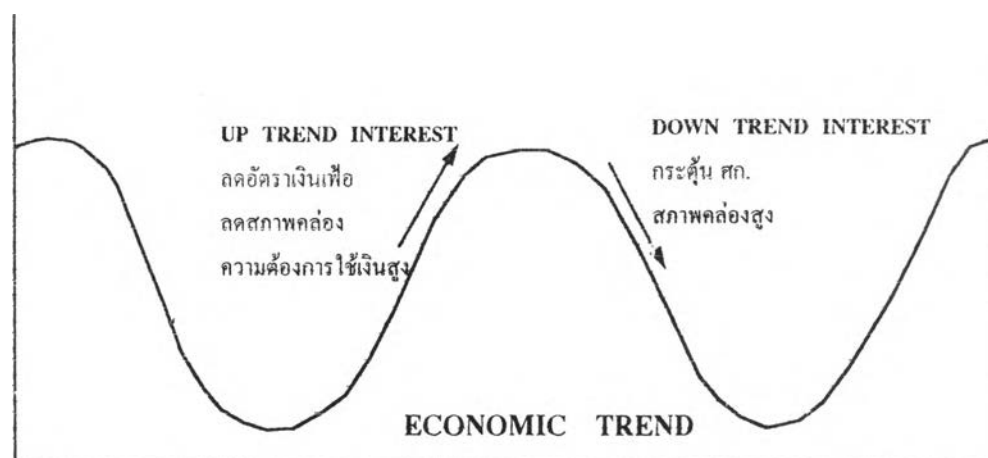
1. **เงินลงทุนและวงเงินกู้** เงินลงทุนจะมีประมาณมาก - น้อย ขึ้นอยู่กับนโยบายการลงทุนของเจ้าของว่า ต้องการเงินกู้มากลงทุนน้อย หรือต้องการกู้เงินแต่เพียงน้อยลงทุนเองมาก โดยขึ้นอยู่กับ

- ลักษณะโครงการ แผนงบประมาณ
- อัตราดอกเบี้ย
- สถาบันการเงินอนุมัติเงินกู้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของโครงการ, เครดิตของผู้ดำเนินโครงการและ นโยบายสินเชื่ออสังหาริมทรัพย์ หรือสภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น⁸

2. **อัตราดอกเบี้ย** ขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจภาวะการเงินและสภาพคล่อง ทั้งในประเทศและสภาวะการณ์ทั่วโลก โดยทั่วไปเมื่อสภาพเศรษฐกิจดีขึ้น กำลังซื้อสูงขึ้นก็จะมีการลงทุนเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับกำลังซื้อเหล่านั้น ความต้องการใช้เงินเพื่อขยายกิจการมากจะทำให้ อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นตามหลักอุปสงค์-อุปทาน (Demand-Supply) ประกอบกับการป้องกันภาวะเงินเฟ้อ ทำให้ทางการอาจต้องใช้มาตรการขึ้นอัตราดอกเบี้ยหรือลดสภาพคล่องลง ซึ่งทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจชะลอตัว เมื่อเศรษฐกิจชะลอตัวหรือถดถอยมากเกินไป ก็อาจต้องใช้มาตรการลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ดังแผนภูมิต่อไปนี

⁷ ข้อมูลที่ได้ประมวลมาจาก ข้อมูลในหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารฉบับต่าง ๆ การสนทนากับผู้ประกอบการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ , เจ้าหน้าที่สินเชื่อจากสถาบันการเงิน , ผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพสถาปัตยกรรม-วิศวกรรม-ที่ปรึกษาการลงทุน-การเงิน

⁸ สัมภาษณ์ คมสันต์ วัฒนศิริคิด , หัวหน้าส่วนวิเคราะห์สินเชื่อ และการตลาด 2 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ไทยเม็กซ์ จำกัด 3 เมษายน 2537

เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงขึ้น นอกจากจะเป็นการทำให้ต้นทุนการพัฒนาที่ดินสูงขึ้นแล้วยังทำให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง กล่าวคือ จะต้องจ่ายเงินมากขึ้นสำหรับการผ่อนชำระเงินต้นที่เป็นหนี้อยู่ ซึ่งหมายถึง กำลังซื้อที่มีอยู่สามารถซื้อสินค้าในราคาต่ำลง ส่งผลให้การขายสินค้าชะงักงัน

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการแต่ละรายจะมีความสามารถต่อรองหรือได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราต่างกัน ถึงแม้จะอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันภายใต้สภาวะทางเศรษฐกิจแบบเดียวกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับพิจารณาของสถาบันที่ให้เงินกู้ซึ่งจะพิจารณาทั้งเครดิตของผู้กู้ หลักประกัน และความสามารถในการคืนเงินกู้เป็นหลัก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ถ้าความเสี่ยงน้อยมาก ก็จะได้รับอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ถ้าความเสี่ยงน้อย ก็จะได้รับอัตราดอกเบี้ยสูงปานกลาง ถ้าความเสี่ยงมากปานกลาง ก็จะได้รับอัตราดอกเบี้ยสูง ถ้าความเสี่ยงมาก ก็จะไม่ให้กู้เงินเลย⁹

3. ต้นทุนในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นอันมากและอาจจะเปลี่ยนแปลงได้โดยปัจจัยต่าง ๆ กัน ดังนี้

- ค่าที่ดิน ต้นทุนค่าที่ดินมักไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงในขณะดำเนินงานมากนัก ยกเว้นโครงการที่วางแผนระยะยาวซื้อที่ดินเพิ่มเป็นระยะๆ เพื่อนำมาพัฒนา หากอยู่ในช่วงที่มีปัจจัยที่ทำให้ราคาที่ดินบริเวณนั้นสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ต้นทุนส่วนนี้ก็จะสูงขึ้นมาก หรือในกรณีที่ทำเป็นซื้อที่ดินเพิ่มมากกว่าประมาณการที่วางไว้ก็จะทำให้ค่าที่ดินสูงขึ้นเช่นกัน ส่วนงวดการจ่ายเงินค่าที่ดินนั้นก็มิผลต่อค่าใช้จ่ายเช่นกัน แต่ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นจะอยู่ในรูปของดอกเบี้ยเงินกู้และการจ่ายเงินที่มากในงวดแรกๆ หรือระยะเวลาชำระหนี้สั้นนั้น เรากล่าวได้ว่า ต้นทุนค่าที่ดินนั้นสูงกว่าที่ดินที่ได้รับระยะเวลาการชำระเงินที่ยาวนานกว่า¹⁰

⁹ สัมภาษณ์ คมสัณห์ รัชมรรคคิด, 3 เมษายน 2537 และข้อมูลจาก “วานิช พลุวังกาญจน์ . คัมภีร์กู้เงินสถาบันการเงิน (กรุงเทพมหานคร : จักรกาญจน์ , 2530) ”

¹⁰ มูลค่าปัจจุบันของเงินย่อมสูงกว่า มูลค่าของเงินในอนาคตที่มีปริมาณเท่ากัน เนื่องจากเงินในปัจจุบัน เราสามารถนำไปหาผลประโยชน์ได้ในทันที แต่เงินในอนาคตเรายังไม่สามารถใช้ได้ทันที มูลค่าเงินปัจจุบัน ที่สูงกว่า คือค่าของโอกาสที่จะใช้เงินนั้นนั่นเอง

- ค่าก่อสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภค มีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้ง่ายในช่วงระหว่างการทำงาน ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก เช่น ราคาน้ำมัน ซึ่งมีผลกระทบสูงมาก ต่อภาวะเศรษฐกิจ ค่าวัสดุและแรงงาน ภาวะการจ้างงานค่าแรงขั้นต่ำ ภาวะการของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยรวม การควบคุมบริหารงาน การเปลี่ยนกลุ่มผู้รับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น

- ค่าใช้จ่ายในการบริหารและดำเนินงาน ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของเงินเดือนพนักงานวัสดุ-อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในสำนักงาน ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายส่วนนี้มากคือ ภาวะการแย่งชิงบุคคลากร (ทำให้เงินเดือนสูงมาก) มีหรือไม่การบริหารงานสำเร็จได้ตามระยะเวลาที่กำหนดหรือเปล่า เวลาที่ยืดออกไป หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นต้น

- ค่าใช้จ่ายด้านการตลาด ขึ้นอยู่กับ ภาวะการจ้างงาน,การวางระดับสินค้า,การตั้งราคา และภาวะการแข่งขัน ซึ่งทำให้ต้องมีกรวางแผนโฆษณา ประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกัน

- ภาษีและค่าธรรมเนียม

: ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นภาษีที่ผู้ประกอบการจะต้องจ่ายให้แก่กรมสรรพากร ในอัตรา 3.00% รวมกับภาษีบำรุงท้องที่อีก 10% ของภาษีธุรกิจเฉพาะ รวมเป็น 3.30%

: ภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 30% ของกำไรสำหรับนิติบุคคล และในอัตราก้าวหน้าสำหรับบุคคลธรรมดา

: ภาษีโรงเรือน 12.5% ของค่าเช่า สำหรับอสังหาริมทรัพย์ประมาณให้เช่า

: ค่าธรรมเนียมการโอน 2-2.5% ของราคาประเมิน ในแง่ของการปฏิบัติขึ้นอยู่กับนโยบายของ บริษัทว่า ทางบริษัทเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายส่วนนี้ หรือ ผู้ซื้อ หรือออกคนละครึ่ง

: ภาษี หัก ณ.ที่จ่าย 1% ของราคาจ่าย ณ.วันโอน

: ค่าธรรมเนียมเงินกู้ และค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้อง ขึ้นอยู่กับนโยบายทางของสถาบันการเงินที่ผู้ประกอบการกู้เงิน

- ดอกเบี้ยเงินกู้ สัดส่วนจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ปริมาณเงินกู้ที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้เงินกู้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยนี้จะเป็นผลกระทบโดยตรงจากปริมาณเงินลงทุนส่วนของผู้เจ้าของ, ระยะเวลาการขาย, การควบคุมการโอน, แผนงานกระแสเงินสด , อัตราการผ่อนดาวน์และจำนวนงวด เป็นต้น

4. ราคาขาย การตั้งราคาขายและการปรับราคาขาย จะต้องพิจารณาและคำนึงถึงภาวะทางเศรษฐกิจ, สภาพของตลาดอสังหาริมทรัพย์ (ซึ่งอาจจะสะท้อนถึงภาวะการแข่งขันและกำลังซื้อที่มีอยู่), ต้นทุนในการพัฒนาโครงการและกำไรที่ต้องการ ตลอดจนกระทั่งถึงลักษณะภาพพจน์และระดับของสินค้าที่วางไว้ การตั้งราคาขายที่ต่ำเกินไปจะทำให้เสียโอกาสในการทำกำไรหรือเสี่ยงต่อการขาดทุนมากขึ้น ในขณะที่การตั้งราคาที่สูงเกินไปก็อาจจะทำให้การขายเป็นไปด้วยความยากเย็น, มีต้นทุนการขายที่สูงขึ้น และหากมีคู่แข่งเกิดขึ้น จะปรับตัวได้ลำบาก เนื่องจากการลดราคาทำได้ยากและทำให้ภาพพจน์ของโครงการเสียไป

5. ระยะเวลาการขาย ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- ภาวะเศรษฐกิจ การเมืองและกำลังซื้อของประชาชน
- ภาวะการแข่งขัน และจำนวนสินค้าที่มีอยู่ในตลาด
- อัตราดอกเบี้ย ซึ่งเมื่ออัตราสูงขึ้น จะทำให้กำลังซื้อลดลง โดยการผ่อนต่อเดือน สำหรับเงินกู้รายย่อย จะสูงขึ้นมากทำให้มีผู้ที่สามารถผ่อนจ่ายได้มีจำนวนน้อยลง
- การโฆษณาประชาสัมพันธ์-ส่งเสริมการขาย
- แผนการขาย ซึ่งจะสัมพันธ์กับปัจจัยดังกล่าวไว้ข้างต้นด้วย
- ระดับราคาสินค้าที่ตั้งไว้ (เมื่อเทียบกับคุณภาพและเทียบกับคู่แข่ง)
- จำนวนสินค้าที่ขาย และความสามารถในการผลิต

6. เงื่อนไขการชำระเงิน คือ อัตราการจอง, การทำสัญญา, อัตราการดาวน์-จำนวนงวด, การโอนในการกำหนดเงื่อนไขการชำระเงิน สิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ จะต้องสอดคล้องกับความ สามารถในการจ่ายหรือกำลังซื้อของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย โดยจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับโครงการคู่แข่งอื่นเพื่อความได้เปรียบในการขาย แต่การกำหนดอัตราการชำระเงินในช่วงก่อนโอนน้อย จะทำให้ต้องใช้เงินลงทุนส่วนของผู้ขายและเงินกู้สูงขึ้นและเมื่อจะทำการโอนเข้าธนาคารจะให้กู้เพียง 80% ของราคาขาย การดาวน์ไม่ควรต่ำกว่า 20% มิเช่นนั้น ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบส่วนต่างที่ขาดหายไป

ในส่วนของจำนวนงวดในการดาวน์นั้น นอกจากคำนึงถึงสิ่งที่กล่าวข้างต้นแล้ว จำนวนงวดและระยะเวลาที่กำหนด อย่างน้อยที่สุดต้องให้การก่อสร้างและการดำเนินงานแล้วเสร็จทันด้วย

7. ระยะเวลาก่อสร้างและดำเนินงาน จะแปรผันไปตามแผนงานซึ่งจะกำหนดให้สอดคล้องกับแผนการขาย และระยะเวลาในการผ่อนดาวน์รวมถึงสภาพตลาดด้วย

8. การโอน ในช่วงระยะก่อนการโอนจะเป็นช่วงที่ยอดเงินกู้สูง ถ้าสามารถโอนได้เร็วจะสามารถ ประหยัดต้นทุนที่จะต้องจ่ายเป็นค่าดอกเบี้ยได้มาก

2.3 งบกระแสเงินสด : แบบจำลองในการประมาณการกระแสเงินสดรับ-จ่ายและผลตอบแทน (Cashflow Projection : Model for Forecast Cash Inflow-Cash Outflow and Return on Investment)

งบกระแสเงินสด เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการประมาณการกระแสเงินสดรับ-จ่าย และข้อมูลที่จะนำมาใช้คำนวณหาความเสี่ยงและผลตอบแทนทางการเงินของโครงการ ใช้ตั้งแต่การศึกษาความเป็นไปได้โครงการก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน ตลอดจนกระทั่งใช้เพื่อควบคุม-ดูแลกระแสเงินสด (Monitoring and Operation) และ สถานะโครงการในแต่ละช่วงเวลาของการดำเนินโครงการ เพื่อการปรับแผนงานและแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกัน งบกระแสเงินสดประกอบด้วยส่วนประกอบหลัก 4 ส่วน คือ

- 1 ส่วนของระยะเวลา (Time Frame)
- 2 กระแสเงินสดเข้า (Cash Inflow)
- 3 กระแสเงินสดออก (Cash Outflow)
- 4 ส่วนคำนวณผล (Cumulative Part)

1 ส่วนของระยะเวลา Time Frame	ปีที่ 1 1 st YEAR	ปีที่ 2 2 nd YEAR	ปีที่ ....th YEAR	ปีที่เสร็จ END...YEAR
2 กระแสเงินสดเข้า Cash Inflow	↓	↓	↓	↓
3 กระแสเงินสดออก Cash Outflow	↓	↓	↓	↓
4 ส่วนคำนวณผล Cumulative Part	↓	↓	↓	↓

ขั้นตอนการจัดทำ CASH FLOW ที่ใช้เป็นเครื่องมือ สำหรับการบริหารกระแสเงินสดในโครงการ

1. พิจารณาลักษณะโครงการที่จะทำ CASH FLOW
  - ชนิดของสินค้า
ทาว์นเฮาส์ บ้านเดี่ยว คอนโดมิเนียม คอมเพล็กซ์ อาคารสำนักงาน
  - สินค้าในโครงการมีขนาดของหน่วยและราคาขายหลากหลายหรือไม่
อาจต้องแยกเป็นกลุ่มแล้วหาค่าเฉลี่ย เพื่อทำตารางประมาณการขาย
  - ระยะเวลาการขาย และการแบ่งเฟส
2. พิจารณาความต้องการในการใช้งาน CASH FLOW
  - ส่วนใดที่ต้องการปรับเปลี่ยนบ่อยๆ เตรียมการไว้ล่วงหน้าสำหรับการแก้ไข
    - : เงินลงทุนส่วนของเจ้าของ (EQUITY)
    - : รายรับ เช่น ราคาขาย เงินไขการชำระเงิน การประมาณการขาย
ระยะเวลาการผ่อนชำระ
    - : รายจ่าย เช่น อัตรดอกเบี้ย ค่าก่อสร้าง ค่าธรรมเนียมการโอน ส่วนลด
ค่าพัฒนาพื้นที่และสาธารณูปโภค ค่าใช้จ่ายด้านการตลาด

- ต้องการความอดทนมิติในการปรับเปลี่ยนเพียงใด มีเวลาในการเตรียมการมากน้อยเพียงใด

3. วางโครงสร้างหลักของ CASH FLOW ให้สอดคล้องกับความต้องการจากข้อ 1 และ 2

: ส่วนสมมุติฐาน สำหรับส่วนที่ต้องการปรับเปลี่ยนน้อย ๆ เตรียมการไว้ล่วงหน้าให้เป็นจุดที่อ้างอิงถึง

: ส่วนสรุป สำหรับผลทางการเงินของโครงการ

: ส่วน CASH FLOW แสดงงบกระแสเงินสดในช่วงเวลาต่างๆ โดยอ้างอิงค่าต่างๆ มาจากสมมุติฐาน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ CASH FLOW หลัก และ ส่วนขยาย เช่น ตารางประมาณการรายรับจากการขาย ตาราง ประมาณการก่อสร้าง เป็นต้น ซึ่งจะเขียนแยกออกมาต่างหาก ก็ต่อเมื่อมีรายละเอียดมากจนอาจทำให้ดูยากถ้าหากเขียนรวมกัน

4. เขียนรายละเอียดตามโครงสร้างหลักที่วางไว้ ในส่วนที่ต้องการปรับเปลี่ยนน้อยๆ อาจเตรียมการไว้ล่วงหน้า โดยให้ปรับเป็นเปอร์เซ็นต์หรือ เดิมค่าที่ต้องการจัดรูปแบบที่ง่ายต่อการดู สวยงาม เป็นระเบียบ ตรวจสอบง่าย ฯลฯ

5. ตรวจสอบความถูกต้องในทุกขั้นตอน

- เช็ครายละเอียดในทุกขั้นตอน

- วางจุดที่ทำการ CROSS CHECK ในส่วนต่างๆ ที่เห็นว่าจำเป็น

- ในตารางการขาย และตารางก่อสร้าง ทดลองใส่ปริมาณการขายหรือสร้างที่ง่ายต่อการตรวจสอบเช่น 1 10 100 เป็นต้น

6. พัฒนาให้ดีขึ้นๆ ไป